

Kutatási jelentés

Füzér vár, középkori pincék előtti terület kutatása

A 17. század végi inventáriumok által „Lyukpincének” nevezett, és a közelmúltban részben kitisztított, 3 ágú pince járataitól nyugatra elhelyezkedő, fákkal ritkásan benőtt, és aránylag sík területen jelöltük ki 2009-ben a füzéri várhoz kapcsolódó kutatások helyszínét. A régészeti feltárásokat a miskolci Herman Ottó Múzeum Régészeti Osztályának munkatársaival, valamint a Füzér önkormányzata által biztosított emberekkel közösen végeztük el 2009. augusztus utolsó hetében. A várba felvezető turistaút közelében, a fent jelzett terület északi részén egy 22 m hosszú, és 2 m széles, valamint attól mintegy 20 méterrel délebbre egy 7 m hosszú és szintén 2 m széles kutatóárokban kezdődtek meg a feltárási munkák. Célunk a középkori forrásokban előforduló, talán a fent említett pincékhez kapcsolódó egyéb (gazdasági?) épületek esetleges meglétének tisztázása volt.

A terület déli részén elhelyezkedő rövidebb kutatóárkunkból a középkorhoz köthető objektum vagy leletanyag nem bukkant elő. Ugyanakkor a fehér színű sziklás altalajt fedő köves rétegből nagy mennyiségű bronzkori kerámiatöredék került elő. Sajnos a korszakhoz kapcsolódó objektumok (tároló- vagy szemetesgödrök valamint lakóházak, temetkezések) nélkül.

Az északabbra kijelölt hosszabb kutatóárok mélyítése során, annak nyugati részén 90-100 cm-es mélységben két, vörös színű karikaként jelentkező objektum nyomaira bukkantunk. Ezek kitisztítása és bontása során két középkori mészégető kemence maradványa került elő. A nyugatabbra elhelyezkedő kemencének csupán a déli fele esett kutatóárkunk területébe. Azonban így is tökéletesen tudtuk vizsgálni a kemence szerkezetét és betöltésének rétegeit.

Az egykori kemence betöltésének kitermelése során kevés mésszel kevert, köves sötét színű feltöltést bontottunk el. A mészégető kemence teljes mélysége a jelenlegi felszíntől mérve 190 cm, kiserkeszthető teljes átmérője kb. 320 cm. A mészégető kemence gödrének szélén egy 35 cm széles és 40 cm magasságban megmaradt meszes habarcsba rakott kőfalat tártunk fel. E „fal” felett a talaj mintegy 5-6 cm vastagságban és 60 cm magasságban vörösen

átégett. Ez a jelenség a mészégetés folyamán keletkezett igen nagy hőnek tulajdonítható, azaz a mészégető kemence egykori aktív működésének is egyértelmű bizonyítéka. Egykor erre az előbb leírt falazatra építhették magát a kemencét, mely jellegénél fogva – a mészégetést követően, a mész kinyerése miatt, magát a kemencét lényegében megsemmisítik – nem maradt fenn. Így sajnos azt sem sikerült megállapítani, hogy a kemence egykor milyen magasságban emelkedett, az itt kb. 90 cm mélyen lévő sziklás altalaj fölé. Erre csak néprajzi párhuzamos világíthatnak rá.

A másik vöröses színű folt szintén egy – ugyanakkor a fentiekben leírt kemencétől kissé eltérő szerkezetű - mészégető kemence maradványait rejtette magában. Ez egy kisebb méretű, ovális alaprajzú, teknős aljú, és szerencsénkre teljes terjedelmével a kutatóárkunkba eső kemence átmérője kb. 2 m, mélysége, a folt jelentkezési szintjétől mérve, mintegy 60 cm volt. Ugyanakkor kőből rakott fallal, vagy kemencepadkával ennél a kemencénél nem találkoztunk. A meszes betöltésű kemencetést körül megfigyelt vörösre átégett földréteg sokkal intenzívebben jelentkezett. Vastagsága mintegy 10-15 cm volt, és jelen esetben nem csak a kemence körüli föld égett át, hanem talán egy vékony agyagos tapasztással is számolhatunk. A mészégető aljában jelentős mennyiségű égett fadarabokat, faszenet is találtunk. A kemence szája kelet felé nézett.

A feltárt mészégető kemencék korhatározásában stratigráfiai helyzetükön túl igen csekély számú kerámiatöredék van segítségünkre. A nagyobb kemence betöltéséből pár darab barna színű fazékból származó cseréptöredék, valamint egy sárgásfehér színű vörös festéssel díszített asztali edény töredéke került elő. A töredékeket a 13. század második felére vagy a 14. század elejére keltezhetjük.

A másodikként feltárt kisebbik kemence betöltéséből korhatározó lelet nem került elő. Azonban megállapítható volt, hogy ennek a kemencének a gödre vágja a nagyobb kemence gödrét, azaz fiatalabb annál. Kialakítása során az előző, idősebb kemence már nem működött, vagy létezéséről sem tudtak.

Gál-Mlakár Viktor
kutatásvezető